

Officerstidningen

Medlemstidning för Officersförbundet

nr 2 2009

Marinen laddar för Somalia

När Sverige rustade upp

Marinen i Fokus

Underfinansiering skapar risker

innehåll.

LEDARE

- 3 Hur ska försvaret fungera utan plikten?

NYHETER

- 4 Försvarsmaktens underlag till regeringen
5 Riksdagen vill avveckla Kosovoinnsats

REPORTAGE

- 6 Rosengårdskravallerna och värderingarna

MARINEN I FOKUS

- 9 Marinen i Fokus
10 Plåtsjuka
11 Förbättrad jämställdhet i marinen
12 Krav på samordning av sjösäkerhetsarbetet

FÖRBANDSBESÖK

- 14 3:e Sjöstrid: på väg till Somalia
17 Fackligt arbete på Tredje

ANALYS

- 18 När Sverige rustade upp
20 Sverige var ett av världens mest militariserade länder

FÖRBUNDSNYTT

- 24 Beredskapsbesked
26 Kritik mot arbetstidsavtal för specialistofficerare

Förbundsdirektör
Peter Löfvendahl

Stf kanslichef
Johan Molin

Kamrer
Susanne Skäfte

Assistenter
Barbro Kristiansson
Berit Fekete

Ombudsmän
Pelle Avelin
Patrik Larsson
Conny Jansson
Mikael Boox (tjänstledig)
Mikael Kenttälä
Anne-Charlotte
Hartmann
Bjarne Hald (vikarierande)

Medlems- och försäkringservice
Monica Hornegård
Susanne Bredberg
Telefonstängt
onsdagar, fredagar

Förhandlingschef
Niklas Simson

Informations-, press- och webbansvarig
Björn Lundell

Chefredaktör och ansvarig utgivare Officerstidningen
Björn Lundell

Informator
Daniel Skoglund

Informationsassistent, redaktionssekreterare
Sandra Lang

Officersförbundets förtroendevalda revisorer:
Torbjörn Ekelund
Leif Vesterberg

Adress:
Officersförbundet
Box 5338
102 47 Stockholm

Tel: 08-440 83 30
Fax: 08-440 83 40
E-post:
kansliet
@officersforbundet.se

FÖRBUNDSREDAKTÖR

Peter Löfvendahl
Arbete: 08-440 83 56
Mobil: 070-580 51 07
peter.lofvendahl@officersforbundet.se

PRESIDIUM

Förbundsordförande
Lars Fresker
Tel: 08 - 440 83 47
Mobil: 0706-28 25 81
lars.fresker@officersforbundet.se

1. Vice förbundsordförande
Thomas Malmström
Tel: 08-514 39 512
thomas.malmstrom@officersforbundet.se

2. Vice förbundsordförande
Johnas Mård
Tel: 0455-853 27,
Mobil 0703-20 23 49
johnas.mard@officersforbundet.se

OMSLAGET
HMS Stockholm
Foto: Håkan Nyström,
Försvarets bildbyrå

ANSVARIG UTGIVARE
Björn Lundell
Tel: 08 - 440 83 48
bjorn.lundell@officersforbundet.se

TF CHEFREDAKTÖR
Daniel Skoglund
08-440 83 49
daniel.skoglund@officersforbundet.se

REDAKTIONS-SEKRETERARE
Sandra Lang
Tel: 08 - 440 83 34
sandra.lang@officersforbundet.se

ADRESS
Förbundskansli/
tidningsredaktion
Box 5338
102 47 Stockholm
Besök: Sturegatan 15, 4tr

TELEFON
Växel 08 - 440 83 30

TELEFAX
08-440 83 40

LAYOUT
PageLine AB

TRYCK
Ljungbergs tryckeri
Klippan

MANUSSTOPP
Officerstidningen
Nr 3 16 mars
Nr 4 14 april

ANNONSER
Irmér Media AB
Tel: 08-742 10 08
info@irmermedia.com

Annons boka senast 1
vecka före redaktionellt
manusstopp.
"Medlemsannonser"
(bostad, uniform,
etc. till redaktionen)

INSÄNDARE
Insändare som överskrider
3 000 tecken inklusive
blanksteg tas ej emot.
Redaktionen ansvarar ej för
insänt, icke beställt,
material.
Eftertryck utan skriftligt
tillstånd från redaktionen
förbjudes.

Frågor kring medlemskap, medlemsuppgifter och försäkringar

Monica Hornegård
08 - 440 83 53
Susanne Bredberg
08 - 440 83 58
(Telefonstängt onsdagar
och fredagar)

Frågor kring löne- och anställningsvillkor, rättshjälp, facklig utbildning mm

Ombudsmän Medlemsstöd:
08 - 440 83 30

Frågor till Officerstidningens redaktion

Chefredaktör,
ansvarig utgivare:

Björn Lundell
08 - 440 83 48, 070-552 92 19
Redaktionssekreterare:
Sandra Lang
08 - 440 83 34, 070-654 45 00

Frågor kring information, press och hemsida
Björn Lundell 08 - 440 83 48,
070 - 552 92 19

OFFICERSFÖRBUNDET

Hur ska försvaret fungera utan plikten?

Den allmänna värnplikten infördes 1901. Nu verkar den vara på väg att avskaffas. Plikten har tjänat oss väl. Både som kompetensförsörjare, sammanhållande kraft i samhället och en starkt bidragande orsak till försvarets folkförankring.

Men nu har plikten tillåtits tvinat bort och detta utan diskussion. Regeringen har tillsatt en utredning med uppdrag att undersöka HUR plikten kan avskaffas, inte OM. I uppdragets styrning finns en risk för att konsekvenserna i skiftet inte uppmärksammas.

Rättvisan och pengarna

Officersförbundet har full förståelse för rättviseargumenterna. Att endast 5-10 procent av en årskull tvingas till något som huvuddelen slipper kan knappast kallas rättvist. Om våra politiker anser att någon krigsfara inte längre finns – och inte kommer att uppstå – så förstår förbundet att det kan vara svårt att försvara ett så grovt ingrepp i den enskilde medborgarens frihet som plikten, speciellt om endast en liten del verkligen utsätts för det. Kraven på en ordentlig kompensations på de få frihetsberövade blir då uppenbara. Och då skulle ett försvar grundat på värnplikt kanske bli dyrare än ett grundat på frivillighet. Utgående från dagens bedömning av ett behov om 4000 grundutbildade årligen så visar dessutom internationella erfarenheter att det kan gå att personalförsörja på frivillig väg om de rätta förutsättningarna för att attrahera ungdomar skapas.

Problematisera mera

Men återigen visar sig oviljan att uppmärksamma konsekvenserna av beslutet. Det får inte bli så som vissa politiker har sagt, att om vi inte lyckas med rekryteringen på frivillig väg, så använder vi plikten. Politikerna måste bestämma sig, är försvaret av landet så viktigt att plikt är befogat, eller är det inte det. Ska politikerna skifta system, måste de göra det på ett hållbart sätt och skapa ett system som håller i längden.

Och Försvarmaktens jobb borde vara att utgöra en problematiserande part som framhåller svårigheterna. För endast den som ser

svårigheterna kan lösa dem. Att rapportera klartecken i guld och tänka positivt, för att sedan upptäcka att det glada luftsloppet verkligen var gjort av luft, är att lura både politiker och medborgare.

Attraktiv i motvind?

Försvarmakten ska vara en attraktiv arbetsgivare. Låter ju bra, men tänk om det inte håller hela vägen. Vad gör vi då? Och hur har Försvarmakten faktiskt kontrollerat attraktionskraften idag. Det går inte att dra slutsatser från rekryteringen till NBG, eftersom rekryteringen till NBG gjordes med plikten som grund. Officersförbundet har inför pliktutredningens fortsatta arbete framhållit en rad frågor som måste analyseras innan ett eventuellt systemskifte sker.

Hur ska försvarmakten kunna ha ekonomi att rekrytera rätt personal, speciellt i högkonjunktur?

Vilken är risken för att de som attraheras, både soldater och officerare, inte har dagens bredd?

Vilken är risken att urvalet blir för litet och kraven för anställning måste sänkas?

Hur säkerställa folkförankringen även i framtiden?

Vidare, just nu diskuteras att försvaret av Sverige ska ges ökad prioritet. Idag utgör möjligheten att tjänstgöra utomlands, i en internationell konfliktmiljö, ett av huvudargumenten vid dagens rekrytering. Men hur påverkas rekrytering om anställningen endast innebär fem år i beredskap i Sverige.

Låt medborgarna säga sitt

Sedan undrar jag över brådskan från politiker och Försvarmakt. Varför måste det här gå så fort? Är det inte bättre att låta det här ta ordentligt med tid. Kanske till och med låta medborgarna få säga sitt om värnpliktssystemet det vill säga låta denna viktiga fråga beslutas först efter nästa val, så att väljarna kan få granska frågorna i en valrörelse. Folkförankring och en demokratisk process kommer sannolikt att leda till bättre stöd för framtida rekrytering och framtida insatser.

Men i nuläget verkar inriktningen redan vara beslutad. Transportkompaniet står redo

att rösta igenom den. Vi andra får väl spänn vänta på pliktutredningens slutrapport och följa hur Försvarmakten därefter lyckas omsätta den i praktiken.

Lars Fresker

*Förbundsordförande
Stockholm 12 februari 2009*

Foto: Ulf Lööke

Obalansen mellan givna uppgifter och resurser består, menar officersförbundet i sitt remissvar kring försvarets inriktning till 2014. På bilden syns ÖB Håkan Syrén 30 januari då han presenterar underlaget som getts till regeringen.

Underfinansiering skapar risker

Officersförbundet har svarat på Försvarmaktens underlag till regeringen inför inriktningspropositionen. Förbundet ser med oro på den obalans mellan uppgifter och resurser som kan skönjas i underlaget.

Officersförbundet anser det uppenbart att denna skillnad skapar en oacceptabel arbetssituation för soldater och officerare i insatser eller på utbildning.

– I det inlämnade underlaget är de ekonomiska svårigheterna nedtonade, i jämförelse med hur ÖB formulerat sig under förra året, samtidigt kan vi inte se att uppgifter verkligen har tagits bort i den omfattning som krävs för att lösa det ekonomiska problemet, säger Peter Löfvendahl, Officersförbundets förbundsdirektör.

Olika eftersmak

Massmedia har beskrivit att underlaget skrivits i tät samverkan mellan försvarmaktens ledning och försvarsdepartementet.

– Jag kan lova dig att diskussionerna gått höga, sade överbefälhavare Håkan Syrén till Svenska Dagbladet, den 30 januari, då underlaget presenterades.

Men smaken i munnen efter de höga diskussionerna verkar skilja sig mellan beställare och leverantör. Försvarsminister Sten Tolgfors har uttryckt tydlig förnöjsamhet över underlaget,

medan ÖB har varit mera reserverad.

”Försvarmaktens underlag visar att det verkligen går att skapa förband av högre kvalitet och tillgänglighet och därmed stärka landets försvarsförmåga” skrev försvarsministern i ett pressmeddelande.

– Det innebär brister i uthållighet och brister i rationalitet och kostnadseffektivitet, sade ÖB, om det låga antal förband som återfinns i underlaget, till TT.

För trång kostym

– För den som läser underlaget till regeringen står det tydligt att Försvarmakten följer rådande politiska beställningar och försöker klämma ner försvaret i en för trång kostym, säger Peter Löfvendahl.

Underfinansieringen riskerar att leda till inställda övningar, nedläggningar, för lite personal och för mycket övertid. Detta ger en fortsatt hög risk för olyckor och skador i arbetet för Officersförbundets medlemmar och för de värnpliktiga, säger förbundet i sitt yttrande.

Styra verksamheten

Officersförbundet har även protesterat mot planerna på att säga upp officerare, samtidigt som det finns behov av personal, då Försvarmakten haft problem att fylla nuvarande utbildningsplatser med intresserade med sökta kvalifikationer. Bättre vore att arbetsgivaren

ger de redan anställda de uppgifter som arbetsgivaren anser att de bör lösa, anser Officersförbundet.

– Om en 45-årig major genomför en administrativ uppgift, men istället skulle behövas för att utbilda på trupp, är det upp till arbetsgivaren att berätta det för arbetstagarerna. Krävs någon uppförskning av redan förvärvade kunskaper, är det arbetsgivarens uppgift att ge det, säger Lars Fresker, ordförande i Officersförbundet.

Dessutom ser förbundet en risk för ökat antal vakanser i organisationen om personal sparkas utan att rekryteringen fungerar.

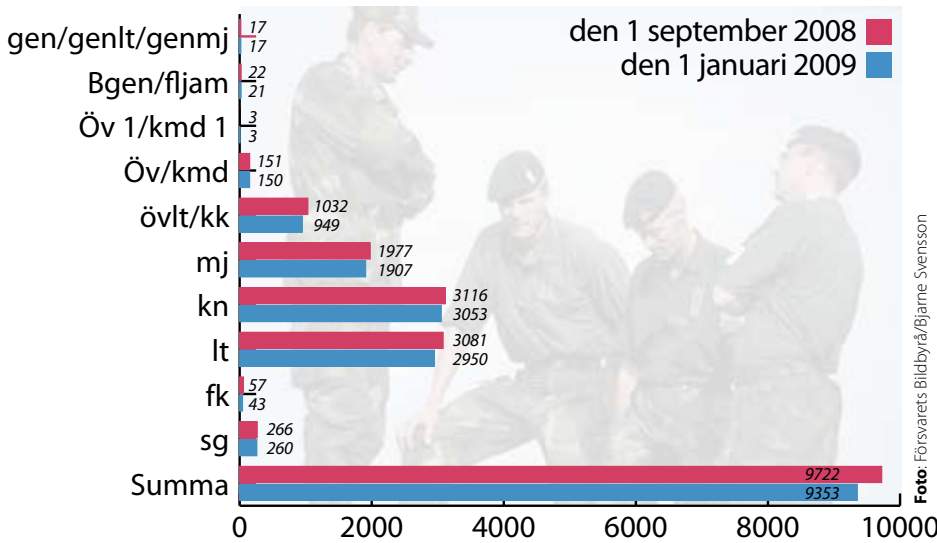
Arbetsmarknadens parter

Försvarmakten har i uttalanden önskat särreglering från regeringen för att både kunna anställa och avskeda personal. Regeringen överväger att eventuellt reglera kommande anställningsformer för kontraktsanställda soldater och sjömän, men inte avseende eventuella behov av uppsägningar.

– Försvarsministern har uppfattat signalen från Försvarmakten om att det eventuellt kan finnas behov av särregleringar för kontraktsanställda soldater. Men i övrigt är det fortfarande avtalsmodellen som gäller, det vill säga att det i första hand är arbetsmarknadens parter som ska förhandla, säger Mikael Östlund, pressekreterare åt försvarsminister Sten Tolgfors.

Daniel Skoglund

Gradfördelning i FM 1:a januari 2009

Antalet individer inom respektive grad har minskat, eller varit konstant sedan första september 2008. Det visar försvarsmaktens personalstatistik för fjärde kvartalet 2008. (Enligt HKV-skivelse 16 310:51770, daterad 2009-02-02, samt motsvarande statistik för tredje kvartalet 2008).

Svensk officer samtalar med kosovansk polis.

Riksdagen vill avveckla Kosovoinsats

I december 2008 beslutade riksdagen att förlänga den svenska militära insatsen i Kosovo till december 2009, under förutsättning att FN-mandat för den Natoleda Kfor-insatsen förnyas.

Insatsen får bestå av max 540 personer. I regeringens proposition föreslogs riksdagen lämna mandat för insatsen till december 2010. Riksdagens utrikes- och säkerhetsutskott anser att Sverige redan under våren 2009 ska meddela sin avsikt att avveckla det militära bidraget till som en del i den allmänna omstruktureringen av Kfor-styrkan som väntas inledas under våren. Istället är planen att Sverige ska satsa på det som kallas för säkerhetssektorreform.

Afghanistaninsats förlängd ett år

Riksdagen beslutade i december 2008 att förlänga den svenska insatsen inom den fredsfrämjande Isaf-styrkan i Afghanistan i ett år. Förra gången gavs försvarsmakten ett mandat om 2 år.

Nu ges Försvarsmakten ett kortare planeringsperspektiv, samtidigt som Sida – det svenska biståndsorganet – getts i uppdrag att planera för en svensk biståndsstrategi i Afghanistan till 2013.

Anledningen till den kortare perioden, enligt UD och Försvarsdepartementet, är att den svenska politiska beslutsprocessen ska ligga i fas med FN:s beslutscykel för Isaf-insatsen. Båda betonar dock att även insatsen i Afghanistan ska ses som långsiktig.

RES MED ÖVLT

PETER WETTERBERG

TILL NORMANDIE OCH

65-ÅRS DAGEN AV INVASIONEN

30/5 – 9/6 2009

ÖVRIGA RESOR SAMT

BOKNING OCH INFORMATION:

WWW.WETTERBERG.INFO

INFO@WETTERBERG.INFO 070-663 78 19

Kakburken och Rosengård

Foto: Simeon Ogden / SCANPIX

Under rättegångarna mot misstänkta deltagare i kravall i Rosengård den 17–20 december förra året har polisens värdegrund kommit i fokus.

Kränkande uttalanden av poliser i samband med ingripande mot kravaller i Malmöförorten Rosengård har kastat blyxtbelysning över värdegrundarbetet hos polisen. Det var från Polisförbundet, polisernas fackförbund, som delar av inspirationen till Officersförbundets respektprojekt hämtades.

När poliser och militärer, enligt allmänhetens uppfattning, brister i etik och moral tenderar det att leda till svarta rubriker.

– Jag tror att allmänheten kräver av både officerare och poliser att de ska vara bättre än andra i etiskt hänseende. Och det är väl rimligt. Vi är de som ska skydda och vakta hemlandet och dess grundlagar och vi förvaltar statens rätt

att bruka våld, säger Pelle Avelin, som varit sammanhållande inom Officersförbundets respektprojekt.

Gungfly

Det ingår också i allmänhetens förväntan på militärer och poliser att de ska kunna hålla huvudet kallt, även vid ilska och stress. Samt kanske det viktigaste, tjänstemän, på uppdrag i Sverige eller utomlands, ska inte reagera utifrån fördomar om olika grupper, eller ilska, utan endast ifrån mandat och faktiskt skeende.

– Samtidigt är det ju här som ett gungfly öppnar sig, för vad är en fördom och vad är en sanning. Om underrättelsesektionen på ett förband i Afghanistan säger att de senaste självmordsbombarna i stan har gått klädda i en viss klädfärg, är det ju svårt att inte observera

individer i den färgen lite extra. Men här gäller det som jag ser det att vara medveten om utifrån vilka grunder jag tittar på min omgivning, utifrån föränderliga fakta och inte en ständig omedveten attityd, säger Pelle Avelin.

Handen i kakburken

Försvarsmakten har i flera år förekommit i massmedia under rubriker om trakasserier och attitydproblem. I samband med att länspolisen i Skåne nu står i den massmediala skamvrån är det något ironiskt att delar av Officersförbundets respektprojekt hämtat inspiration från Polisförbundets åtgärder.

– När vi startade tittade vi på deras kakburk. Det var en kakburk, tänkt att stå på fikabordet. I kakburken fanns olika lappar med olika fördomar, när en fördom drogs, var

engårdskravallerna

tanken att den skulle diskuteras. En intressant idé tyckte vi. Burken omtolkades av oss till respekt-kortleken, säger Pelle Avelin.

Tvekan på kurs

Försvarsmaktens värdegrundsprojekt har drivits gemensamt av Försvarsmakten och arbetstagarorganisationerna. Dessutom har Officersförbundet kört respektarbetet vid sidan av.

– När jag tar upp Respekt på våra fackliga grundkurser upplever jag ibland inledningsvis en outtalad tveksamhet i luften. Men när jag visat exempel på uttalanden som förekommit exempelvis som del av värnpliktsutbildningen, eller vid trakasserier mot någon medarbetare börjar de flesta förstå att det här är ett ämne värt att diskutera, säger Patrik Larsson, om-

budsman på Officersförbundets kansli och ansvarig för förbundets kursverksamhet på central nivå.

– Samtidigt är jag noggrann med att poängtera att det här inte är bilden av hela organisationen. Det här är inte representativt, men att fenomenet finns hos någon eller några, och det är ett problem. För dålig attityd kan påverka många runtomkring och alla har rätt till en god arbetsmiljö, säger Patrik Larsson.

Värdegrundstristess

Samtidigt har han märkt att det finns en viss matthet i officerskåren kring värdegrundsarbetet, samt upplevd negativ publicitet i media, i kombination med ständiga nedskärningar och omorganisationer.

– Vi är inte döva. Vi vet att många av våra medlemmar tycker att det är för mycket snack om värdegrund, och att man tar värdegrundsstimeout innan man vill säga något plump, säger Patrik Larsson.

Han gör dock en positiv tolkning av det:

– Jag tror att diskussionerna kring värdegrundsarbetet och vårt eget respektprojekt, även de kritiska åsikterna och skämten, faktiskt är ett tecken på att frågorna är på bordet, säger Patrik och försätter:

– Det här tar tid, men jag uppfattar att värderingarna inom Försvarsmakten idag har förändrats jämfört med för 20 år sedan, när jag kom in i firman, säger han.

Daniel Skoglund

När tal och handling inte hänger samman

Att förändra attityder är svårt. Reservofficeren Karl Ydén studerade i sin doktorsavhandling "Kriget" och karriärsystemet amfibieutbildningens vardag på det nu nedlagda regementet AMF4 i Göteborg. Han fann att organisationen tenderade att tala om förändring, samtidigt som kärnverksamheten fortsatte som tidigare.

Fenomenet att en organisation kommunicerar förändring utåt (och ibland även inåt), samtidigt som det faktiska handlandet fortsätter som tidigare, kallas särkoppling.

– Inom organisationer med en mängd olika mål kopplas ofta tal, beslut och handlande isär, säger Karl Ydén.

Offentliga, politiskt styrda organisationer, som skola, sjukhus, polis och militär, är typexempel på organisationer med diffusa, många och svåröfrenliga mål.

– De ska inte bara arbeta effektivt med en huvuduppgift, utan också främja exempelvis demokrati, jämställdhet, regional- eller industristödspolitik. Dessutom är effektiviteten och kvaliteten i verksamheten ofta svårutvärderad, säger Karl Ydén

Eftersom politiker, allmänhet och media förväntar sig att organisationen ska anamma politiska moden och nya managementkoncept, tenderar den, för att skapa intern stabilitet, att avskärma den dagliga verksamheten från "nyheterna". "Kvalitetsäkning" ser bra ut för

omvärlden och införs därför, men utan att nämnvärt påverka kärnverksamheten.

Karta och verklighet

I avhandlingen skildras problematiken med särkoppling. I oktober 2000 publicerar Värnpliktsrådet en rapport om grå bestraffning inom Försvarsmakten, som visar att amfibieförbanden har flest värnpliktiga som avbryter utbildningen i förtid. I november ger regementschefen en order om hur utbildningen ska bedrivas för att minska avgångarna. Ute på trupp följs ordern på pappret, scheman skrivs om i enlighet med ordern, men i praktiken fortsätter utbildningen som vanligt.

– Med en sådan här order så förklarar man oss omyndiga att trupputbilda, men jag anser att ändamålen helgar medlen. Jag ser det som att jag strävar mot plutonens bästa, säger en plutonchef i avhandlingen.

Amfibieofficerarna uppfattade målet som att utbilda mot krigets krav. Målet för ledningen var att utbildningen skulle ligga i linje med omgivningens normer, lagar och regler.

– Ledningen försökte diskutera det här. De tog utgångspunkt i omvärldens normer och regler. Men om de hade velat påverka truppofticerarnas yrkespraktik var det förmodligen snarare föreställningarna om "kriget" som de alla skulle ha behövt resonera med varandra om, säger Karl Ydén.

Svåvar inte fritt

När mediadebatten åter blossade upp i augusti

2001, efter att värnpliktiga berättat i media om gråa bestraffningar, skedde en konfrontation mellan den logik som präglade Högkvarteret samt regementsstaben och den logik om krigets krav, som fanns ute på trupp.

– Värderingar och attityder svävar inte fritt i luften, utan de är inflädade i praktiska handlingar: hur man utbildar konkret, sätten på hur man skapar lydnad, det sätt man är på i befälsrummet, hur man ser på sig själv och tilltalar kolleger. Det handlar om en yrkesmässig identitet och föreställningar om vad som är god yrkespraktik, säger Karl Ydén.

Han intervjuade också den fänrik som stod i stormens centrum för att ha genomfört en av de mest omtalade gråa bestraffningarna – en av de metoder som var en accepterad del ute på kompaniet och inget som var begränsat till fänriken.

– Fänriken menade att hans officersutbildning inte berört etik kopplad till soldatutbildning: "hur man utbildar det lär man sig i yrket, inte på skola, sade han", säger Karl Ydén.

En förändring av attityder i verksamheten måste utgå från den praktiska vardagen, anser Karl Ydén. Om inte praktiken är utgångspunkten för förändringsförsök så är sannolikheten stor att nya förändringsinitiativ resulterar i att tal och handling inte hänger ihop.

Daniel Skoglund

Fotnot: Avhandlingen kan beställas via Göteborgs universitet, handelshögskolan (www.hgu.gu.se) genom bokförlaget BAS

ANNONSERA I

Officerstidningen

Medlemstidning för Officersförbundet

SVERIGES STARKASTE ANNONSORGAN INOM FÖRSVARSEKTORN!

*Direktkanalen till beslutsfattare och
inköpare inom bl a;
FMV, FRA, FOI, FortV, MUST,
Pliktverket och Högkvarteret.*

25 000
läser ditt budskap

Annonsavdelningen

Tel: 08-742 10 08 • Fax: 08-742 10 09 • Mail: info@irmermedia.com

Marinen

*Landsorts fyr sett igenom ubåten
HMS Gotlands periskop.*

Foto: Försvarets Bildbyrå/
Andreas Karlsson

i fokus

Långa insatser ge

Trångt, arbetsintensivt och en ständig social samvaro. Den psykosociala arbetsmiljön på marinens fartyg ställer krav på besättningen – framför allt under längre insatser, något som fartygen inte är dimensionerade för.

HMS Gävle lämnade marinbasen i Berga vid niotiden och är på väg mot ett undervattensmål på Hårsfjärden där korvettens skrofvasta sonar ska testas.

– Vi är som en familj ombord. När allt är bra så är det väldigt bra, men när något händer blir det riktigt jobbigt eftersom vi lever så tätt in på varandra, säger fartygschef Anders Hörnfeldt.

Kajtid gav frustration

Morgonens ymniga snöfall har upphört men himlen är fortfarande jämngrå och sikten begränsad så dagens skjutövning måste ställas in. Annars planeras betydligt fler övningar och gångtimmar för HMS Gävle i år jämfört med 2008. Under fjolåret drogs sjötiden ner till mindre än hälften mot ett normalår. Långa perioder låg hon förtöjd och besättningen fick sköta underhåll och gå kurser istället för att köra båt och spetsa kompetensen i sina befattningar. Missnöjet spred sig och skapade dålig stämning.

– Är jag som befäl sur och grinig smittar det direkt av sig på besättningen och därför försökte man hålla humöret uppe, säger Johan Dahlin, maskinteknisk chef ombord.

– Men i längden blev det svårt att vara positiv och motivera de andra, för egentligen tyckte man ju själv också att det var skit, fortsätter Johan Dahlin.

Känsligt socialt system

Förhållandena på fartyg är känsliga, sociala system som kräver öppenhet, respekt

Foto: Jimmie Adamsson

Arbete i stridsledningscentralen på HMS Gävle.

och tålamod för att fungera bra. Små och trånga utrymmen med flerbäddshytter och få sällskapsrum begränsar möjligheten att få vara ifred ibland. Gävle var den första svenska korvetten i en utlandsmission då hon tjänstgjorde i Libanon 2006/2007. Under den pressade situation som rådde där blev den påtvingade gemenskapen ibland för mycket.

– Vi brukar kalla det plåtsjuka, säger förstemaskinist Magnus Andersson som sitter tillsammans med kollegorna i kontrollrummet. Man blir trött på allt och alla och tappar humöret för ingenting. Då behöver man komma av fartyget ett tag och få tänka på något annat än uppdraget. Jag har själv aldrig drabbats men har sett andra som gjort det.

När Gävle går med full bemanning har det knappt 60 meter långa och åtta meter breda

fartyget 22 befäl, 18 värnpliktiga och en sjuksyster ombord. Det finns bara 11 hytter vilket gör att även fartygschefen måste dela bostad. Sekond Robert Schöllin visar runt. På trossdäck stannar han framför en av hytt dörrarna.

– Det här är den sämsta befälshytten, säger han och öppnar.

De få kvadraten rymmer fyra kojplatser, ett litet skrivbord och minimalt med förvaringsutrymme.

– De som bodde här under insatsen i Libanon fick ha det mesta av sina grejer i en container på kaj. Fartyget är inte byggt för längre insatser, konstaterar han.

Längst fram, rakt under backen, huserar det värnpliktiga manskapet. Här finns 18 sängar fördelade på olika nivåer utmed skotten. Under durken hörs sjöskvalpet tydligt.

– De värnpliktiga brukar tycka att det är

Anders Hörnfeldt, fartygschef på Gävle.

Magnus Andersson, förstemaskinist på Gävle.

Johan Dahlin, maskinteknisk chef på Gävle.

r plåtsjuka

rätt okej att bo här. Framför allt när vi är till sjöss för då ligger de bara nio stycken här inne samtidigt eftersom andra hälften är i tjänst, säger Robert Schöllin.

Sena besked

Trångboddheten, som å ena sidan svetsar besättningen samman och stärker banden mellan dem, kan å andra sidan skapa problem. Särskilt när förväntningar inte infrias eller de yttre påfrestningarna blir för stora. Den första halvan av den sex månader långa Libanonmissionen slet på alla ombord. De var till sjöss ungefär en vecka, låg sedan till kaj några dagar för bunkring, underhåll och rapportskrivning innan det var dags att gå ut igen.

– Vi var lediga sammanlagt ett par dagar de första månaderna och många av oss var trötta och utarbetade. Det skapade en del frustration och friktioner, säger Robert Schöllin.

Annat som skapade oro var ovissheten om när de skulle få åka hem och den begränsade kommunikationen med omvärlden. Att inte kunna ge klara besked till familjerna kändes tungt.

– Fruarna undrande när vi skulle komma hem, och det var väldigt frustrerande att inte kunna ge några svar. Vi fick ledigt två veckor över jul men det beskedet kom väldigt sent, berättar Robert Schöllin.

Brist på träning

Något annat som tärde på kroppen var bristen på träningsmöjligheter. En motionscykel i förliga masten på signaldäck plus några hantlar var det man lyckats klämma in ombord

– När vi var till sjöss gick man kanske 200 meter per dygn och åt fyra måltider om dagen. På natten drabbades man av socker-

sjuka och käkade godis. Det var verkligen inte hälsosamt, säger Robert Schöllin.

Problemen förvärrades av att arbetet inför och efter missionen blev rejält utdraget. Månaden före avresa jobbade besättningen hårt med utbildning, underhåll och rustning. Efter ankomst i Limassol på Cypern, som fungerade som hemmahamn, fortsatte förberedelserna. Själva uppdraget varade sedan från oktober till mars.

– Vi var lite avundsjuka på normmännen. De åkte hem var fjärde eller var sjätte vecka, var lediga några veckor och kom sedan tillbaka. Varje gång de kom ner igen garvade de åt oss och undrade hur det kom sig att vi fortfarande var kvar, berättar Robert Schöllin.

Trötthet som varar

Hemresan efter missionens slut tog ytterligare två veckor och väl hemma inleddes avrustning och underhåll innan de fick en välbehövlig sommarssemester. Fartygschef Anders Hörnfeldt berättar att flera drabbades av utmattningssymptom och att de fortfarande känner sviter efter uppdraget.

– Jag blir trött snabbare nu för tiden. Det blev tydligt i vintras när vi gick högvakt och vi som hade varit i mission blev fredagströtta redan på tisdagen.

Lärt av erfarenheterna

Andra halvan av missionen blev bättre. En welfare-container placerades på kajen med tre datorer i för kommunikation med nära och kära på hemmaplan. De fick också mer ledigt.

– När jag fick veta att jag skulle få vara ledig en dag bokade jag ibland hotell kvällen innan, berättar Robert Schöllin. Att det bodde kollegor i rummen bredvid och att vi fick betala själva spelade ingen roll, det viktiga var att få komma av fartyget.

Inför missionen som planeras i Somalia under året har Försvarsmakten tagit till sig av erfarenheterna från Libanon. Besättningen ska få åka hem efter fyra månader och just nu håller man på att se över möjligheten att erbjuda en rekreationsanläggning i land.

Linda Sundgren

Förbättrad jämställdhet i marinen

När kvinnor först släpptes in inom den militära sjöfarten förekom flera fall av sexuella trakasserier. Sedan dess har den psykosociala arbetsmiljön för kvinnor ombord förändrats till det bättre.

Anders Hörnfeldt är fartygschef på korvetten Gävle. Då han började sin karriär till sjöss för 19 år sedan hade kvinnor ganska nyligen fått möjlighet att tjänstgöra ombord. Men de hade det inte lätt.

– Det var helt bedrövligt. På Berga örlogsskolor kunde de vara tvungna att sitta inlåsta på sina förläggningar på kvällarna för att vissa gubbar var på dem.

Han säger att sexuella trakasserier kan förekomma även idag, men att det är ett krympande problem.

– Vi accepterar det inte och det är vi väldigt tydliga med. Som fartygschef är det viktigt att skapa ett öppet klimat så att besättningen vågar komma till en med sina problem. Vi lever tätt ihop ombord och det fungerar inte att gå omkring med ouppklarade konflikter.

Örlogskapten Helena Sigurdsson arbetar med personalfrågor vid högkvarterets marintaktiska stab. Hon var en av de första kvinnorna inom den militära sjöfarten då hon gjorde värnplikten där 1984.

– Jag har varit med om saker som jag önskar att ingen annan ska behöva uppleva. Men det är stor skillnad idag. Det förekommer sexuella trakasserier fortfarande, men man kan inte säga att det är vanligt och jag är stolt över att vi har så lite problem som vi har, säger hon.

Störst är påfrestningarna i samband med utlandsuppdrag. Då ökar risken för konflikter.

– Man lever tätt ihop under lång tid och det kan skapa problem. Därför är det viktigt med bra förberedelser. Alla ska veta vad som gäller och den som drabbas ska veta vart den kan vända sig för att få hjälp, säger Helena Sigurdsson.

Odd Werin, ställföreträdande chef vid marinen, tycker att det finns mer kvar att göra för att förbättra relationen mellan könen.

– Jag vet inte hur vi ska tackla de här frågorna, men eftersom trakasserier fortfarande förekommer har vi uppenbarligen inte pratat tillräckligt mycket om det, säger han.

Linda Sundgren

Sjöofficerare vill se bättre säkerhets-samordning

Marininspektör Anders Grenstad anser att sammanhållet marinansvar skulle skapa en bättre sjösäkerhetsfunktion. Uppdelning av ansvaret mellan ett produktionsrör och ett insatsrör skapar förvirring, anser flera officerare verksamma inom marinen och nu kan en förändring vara på gång.

Vid en omorganisation 2007 fattades en del olyckliga beslut, enligt marininspektör Anders Grenstad. Ett av dem var att splittra den marina ledningen och placera viktiga säkerhetsfunktioner tillsammans med motsvarande tjänster inom mark och luft istället för att samlas sjöfartskompetensen på ett ställe.

Marininspektören blev ”redare” över en flotta med cirka 500 kölar men utan budgetansvar (det ligger hos chefen för förbands-

produktionsstaben inom försvarsmaktsledningen), och utan en egen personalstab på plats.

– För att kunna utföra det här uppdraget på ett bra sätt behövs en sammanhållen sjöfartsavdelning med en tydlig ansvarslinje från ÖB och GD, till mig och ut i fartygen. Så ser det inte ut idag, systemet hänger inte ihop, säger Anders Grenstad.

Svårspårade ärenden

Robert Schöllin, sekond på korvetten Gävle, berättar att det inte alltid är klart vart ett

Marininspektör Anders Grenstad vill se en tydligare organisation för sjösäkerhet.

Foto: Linda Sundgren

Ute på fartygen upplevs att frågor ibland hamnar

ärende som förs uppåt i organisationen tar vägen.

– Återkopplingen är ganska dålig och det verkar som att vissa ärenden faller mellan stolarna, säger han.

Anders Grenstad håller med.

– Ärendegången är trög och ineffektiv. Jag vill inte påstå att det är en säkerhetsrisk, men allt som har med arbetsmiljö och säkerhet att göra kräver tydlighet, säger han.

Lösningen på problemet är, enligt marininspektören, att inrätta ett slags rederikon-tor. Där skulle medarbetare inom nautik, teknik, verksamhet och säkerhet verka i ett nära samarbete för att skapa en trygg och väl sammanhållen ledning av militär sjösäkerhet.

– Det är viktigt för det interna arbetet men också för att vara tydlig mot utomstående, som advokater och åklagare i samband med olycksutredningar. Men vi behöver

mellan stolarna högre upp i hierarkin. På bild syns ubåten HMS Halland kasta loss från Karlskrona örlogshamn.

Foto: Rickard Wissman / Försvarets bildbyrå

också samlas för att skapa en starkare profil för militär sjöfart. Jämfört med mark och luft är vi små och har därför svårt att få gehör för vår verksamhet som organisation ser ut idag.

En av dem som hoppas att marinchefens rederiplan ska omsättas i praktiken är örlogskapten Markus Greigård, han tjänstgör som nautisk samordnare för militär sjöfart på den marintaktiska staben:

– Till fartygen kommer det signaler, ibland motstridiga, från olika rör. Många vet inte ens vem som är högste chefen för de marina förbanden, konstaterar han.

Förändring på gång

När Officerstidningen var i kontakt med Försvarmaktens insatschef Anders Lindström i den här frågan i slutet av januari, sa han att det inte var klart om någon omorganisering skulle bli aktuell.

– Vi gör ständiga översyner och förändrar sådant som kan bli bättre. Om det råder osäkerhet ute på fartygen kring den marina ledningen på högkvarteret ska vi naturligtvis göra något åt det, men hur en sådan omorganisering kommer att se ut kan jag inte svara på, sa han då.

Men nu verkar en förändring vara på gång. I ett insatsdirektiv från början av februari till marininspektören, undertecknat Anders Lindström, får denne i uppdrag att upprätta en särskild Sjösäkerhetssektion. Även flyget ska få en motsvarande avdelning.

”Steg i rätt riktning”

– Det här är ett steg i rätt riktning, men det räcker inte. För att knyta ihop den avklippta röda tråden är det nödvändigt att uppgift, ansvar och befogenhet blir tydligt i hela kedjan, oavsett om fartyget verkar i insats eller i produktionen, säger Markus Greigård.

– I den bästa av världar hade vi haft en tydlig linje genom hela organisationen och upp till ÖB. Men idag växlar ansvaret mellan prodröret och insatsröret beroende på vilken verksamhet som bedrivs på fartyget för tillfället; i exakt vilket skede som ansvaret går över från den ene till den andre är inte tydligt. Inte heller får marininspektören någon budget med den aktuella förändringen, säger Markus Greigård.

Men att flytta pengar från produktionsstaben till marininspektören verkar Anders Lindström inte intresserad av.

– Det är bra att han en tydlig kravställare. Jag tycker inte att den som gör kravspecifikationen ska vara samma person som den som håller i pengarna, säger han.

Linda Sundgren

På väg till **Som**

På HMS Malmö rustas det för avfärd till Somalia. Tillsammans med HMS Stockholm och HMS Trossö utgör fartyget Sveriges bidrag till den EU-insats som ska göra farvattnen runt Somalia till ett säkrare område.

HMS Malmö och HMS Stockholm stod under hela 2008 i beredskap för att, på regeringens order, kunna sättas in vid en militär kris utomlands. Först i elfte timmen, den 19 december, fick förbandet order om att förbereda sig för en eventuell insats i Somalia. Sedan den dagen har personalen arbetat hårt för att hinna bli färdiga.

För 3:e sjöstridsflottiljen är Somalia-insatsen den första internationella insatsen i klassisk bemärkelse. Förbandet har visserligen en lång och gedigen erfarenhet av internationella övningar, men det är första gången man deltar i en internationell insats. Att jaga pirater i tropisk miljö är inte heller något man är vana vid. För personalen innebär därför insatsen ett antal nya utmaningar.

Insatsen i Somalia beräknas för svensk del pågå i cirka 4 månader. Det är betydligt längre än vad personalen på 3:e sjöstridsflottiljen är vana vid. Deras övningar brukar sträcka sig mellan 14-20 dagar. Det gör att planeringsförutsättningarna för Somalia är något ovissa och man får ägna sig åt en hel del antaganden, även om den marina insatsen i Libanon 2007 givetvis kan ge en del ledtrådar.

Stor påfrestning på fartyget

För löjtnant Ola Granevik som är systemtekniskt befäl ombord på HMS Malmö är dagarna fram till avfärd fullteknade. Hela fartyget genomgår en grundlig översyn och det är mycket som ska hinnas med i form av systemkontroller, uppdateringar av mjukvara och kontroll av filter med mera. En av utmaningarna för Ola Granevik är att beräkna hur mycket reservdelsmateriel och teknisk utrustning som behöver tas med. Idag vet han med ganska stor exakthet hur mycket som förbrukas på två veckor. Men hur mycket som går åt på fyra månader är inte helt lätt att beräkna. Det är inte fullt så enkelt som att multiplicera den kända två veckors-förbrukningen med ett antal ytterligare perioder.

– På två månader kommer vi att använda fartyget lika mycket som vi gör på ett år i vanliga fall och det innebär ett helt annat slitage på fartyget och utrustningen. Hur båten mår efter fyra månader är omöjligt att veta, säger Ola Granevik.

Ola kommer att, tillsammans med de övriga tekniska officerarna, vara ansvarig för att all teknik fungerar som den ska och det är ett antal säkringar, lampor, kretskort, oljefilter, torkpatroner och luftfilter som ska packas ned innan avfärd. Ola och hans kollegor på HMS Stockholm jämför sina inventeringslistor och försöker gemensamt att räkna på behoven. Men det är ändå en omöjlighet att tänka på precis allt.

– Det enda man med säkerhet kan veta är att vi inte kommer att använda allt vi packat ner och att vi kommer att ha glömt något, säger Ola och skrattar.

Luktar sig till problem

I Somalia kommer det att vara monsontid och mycket hög fuktighet när korvetterna anländer. För att kunna verka i detta klimat har det genomförts ett antal modifieringar av fartygen. Bland annat har man bytt ut ventilationssystemen och även satt in en extra kylanläggning för att undvika att fartygen blir till bakugnar.

– Våra fartyg är ju byggda för nordiska och europeiska klimat, så vi har varit tvungna att fixa en extra kylanläggning till båten. Men nu finns och andra sidan en risk för att vi drar på oss förkylningar när vi växlar mellan tropisk hetta och luftkonditionerad kyla, säger Ola Granevik.

Förutom dagliga rutinuppgifter som att skölja bort saltvatten från antenner och kontakter, kontrollera och infettning av de vapen som finns på fartyget, behöver ett tekniskt befäl ett bra luktsinne och en god hörsel.

– Jag vet hur båten ska låta och lukta. Felsökning handlar ofta om att lukta, lyssna och på sätt identifiera eventuella problem. Konsten är att känna lukten eller höra missljudet, innan något går sönder helt, säger Ola Granevik.

Ett väl fungerande fartyg innebär tid över för det tekniska befälet. Därför har Ola även andra arbetsuppgifter ombord. Bland annat leder han rökdykargruppen ombord vars främsta uppgift är att bekämpa bränder

Korvetten HMS Malmö rustas inför en eventuell

ombord. En brand är kanske det värsta ett fartyg kan drabbas av. En läcka kan tätas och i värsta fall kan man stänga av vissa sektioner på fartyget och på så sätt klara skutan till närmaste hamn. Men en osläckt eldsvåda går inte att isolera på samma sätt. Plåt leder värme, vilket gör att elden sprider sig ändå.

– Men vi har utrustning och kompetens att släcka de jävligaste av bränder. Men en brand är nog det man fruktar mest ombord på ett fartyg som detta, säger Ola Granevik.

Plåtsjukan ständigt på lur

I likhet med alla andra sjömän är besättningen på HMS Malmö vana vid att leva nära inpå varandra. Men hur vana de än är, kommer fyra månader självfallet att slita hårt på besättningen. Den berömda ”plåtsjukan” som uppstår efter allt för nära umgänge, under en allt för lång tid, kommer man inte undan, men man kommer att göra vad man kan för att undvika större ”epidemier”.

– Man måste vara väldigt lyhörd för var-

alia

svensk insats i vattnen utanför Somalia.

Foto: Mats Kockum / Försvarets bildbyrå

Ola Granevik kontrollerar navigationsskärmen på bryggan.

andras behov. Jag har kanske ett större behov att vara för mig själv än många andra har. Det vet alla ombord och de brukar låta mig

vara i fred när jag behöver det. Jag försöker visa motsvarande hänsyn till andras behov och egenheter, säger Ola Granevik.

För en utomstående betraktare framstår uttrycket egen tid och eget utrymme som något av ett skämt. Det är extremt trångt ombord på fartyget. Varje millimeter är tillvaratagen. Officersmännen har ungefär samma storlek som två normalstora kontorsrum och det är knappast några sviter som personalen bor i. 16 sjömän ska samsas i en och samma hytt och även om det, under tiden man är till sjöss, aldrig är fler än åtta personer i hytten samtidigt är det extremt lite utrymme för var och en. Officerarnas hytter har ungefär samma storlek som en ordinär städskrubb och det är väldigt uppenbart att på ett sådant här fartyg har komfort fått ge vika för funktion.

En annorlunda insats

I vanliga fall övar fartyget och dess besättning på krigföring mot andra nationers krigsmakter. Övervakning av stora havsytor (under och ovan), och lufrum tillhör de vanliga arbetsuppgifterna. Fartygen har också, i förhållande till sin storlek, en stor slagkraft och kan enligt Försvarmakten ►

Foto: Björn Lundell

► väl mäta sig med andra nationers fregatter. Men i Somalia kommer flera av dessa kompetenser vara av mindre värde. Det är ingen traditionell fiende som ska bekämpas, utan hoten är i stället av så kallad asymmetrisk karaktär. Piraterna som verkar i Somalias farvatten har varken ubåtar eller kanoner. De är snarare fiskare som drygar ut sin inkomst genom att även ägna sig åt sjöröveri. Fredrik Edwardson, örlogskapten och sekond på HMS Malmö tycker att detta gör uppdraget både intressant och svårt.

– Alla sensorer och vapensystem på fartyget är ju anpassade för klassisk krigföring. Nu finns fienden i vanliga fiskebåtar. Det blir inte lätt att skilja vän från fiende. Social kompetens och kulturell förståelse kommer vara minst lika viktigt som väpnad överlägsenhet, säger Fredrik Edwardson.

Från Örnsköldsvik till Polen

Den internationella korvettstyrkan kommer att ha Aden-viken som operationsområde. Först och främst ska man agera eskort åt de hjälpsändningar som FN(World Food Program) skickar till området. Men det kan även bli aktuellt att söka sig till områden där man vet att pirater verkar och visa sin närvaro. Åtminstone i teorin ska detta ha en avskräckande effekt. Men Aden-viken är

stor och det återstår att se hur väl man lyckas.

– Vårt operationsområde är cirka 500 sjömil långt och cirka 185 sjömil brett. Det motsvarar sträckan Örnsköldsvik och Polen respektive Bornholm och Baltikum. Så det är ett stort operationsområde, säger Fredrik Edwardson.

På grund av insatsens annorlunda karaktär har man även valt att montera bort den sonar som i vanliga fall finns i fartygets akter. Den behövs inte nu, utan en 12,7 millimeters kulspruta bedöms göra betydligt större nytta. Den här dagen, när Officerstidningen är på besök, är personal från Kockums och marinbasen på plats för påbörja monteringen av de kameror som ska övervaka skytten som ska bemanna kulsprutan. Ola Granevik är med för att svara på frågor från Kockums personal som är de som står för servicen av båtarna och utför allt tekniskt arbete. Att ha ett tekniskt befäl på plats sparar både tid och pengar.

– I stället för att en fråga ska malas igenom

Fredrik Edwardson.

Foto: Björn Lundell

två organisationers byråkratier så löser vi många problem på plats.

Det förkortar ledtiderna med ett antal arbetsdagar, berättar Ola Granevik.

30 knop maxfart

I början av april lastas fartygen på en så kallad shiplift, vilket i praktiken är en gigantisk motordriven torrdocka för vidare transport ner till Djibouti. Djibouti som gränsar till bland annat Somalia, har ett strategiskt läge vid Röda havets mynning och kommer att vara hemmahamn för den svenska styrkan så länge insatsen pågår.

Korvetterna Stockholm och Malmö är byggda mellan 1984 och 1985. 2000–2001 modifierades fartygen då de bland annat utrustades med samma typ av stridsledningssystem som finns på de betydligt modernare Visby-korvetterna. Båten väger cirka 380 ton och enligt Forsvarsmaktens hemsida har de en topphastighet på 30 knop.

Björn Lundell

Fotnot: Något formellt beslut om en svensk insats hade inte fattats i samband med att reportaget skrevs. Riksdagen avsåg, när detta nummer gick till tryck, att behandla regeringens proposition om en eventuell insats i Somalia den 11 mars.

PRECISION
PEOPLE
TECHNOLOGY

Bra förhandlingsklimat på tredje

Bo Christensen är ordförande i Kustflottans officersförening och även hans arbetsdagar är starkt präglade av förbandets kommande insats. – Nästan allt fackligt arbete kretsar kring Somalia-insatsen just nu, säger han

Med sju veckor kvar till avfärd ner till Somalia återstår många frågetecken när det gäller den berörda personalens villkor. Den svåraste nöten att knäcka för Bo Christensen och hans motpart på 3:e sjöstridsflottiljen har varit frågan om när personalen ska omfattas av utlandsavtalet och därmed inte längre vara arbetstidsreglerade. Dessutom är man osäkra på vissa tillämpningar av avtalet. Men det stora problemet för de lokala parterna har inte varit att komma överens, utan de motstridiga uppgifter som de upplever sig få från Försvarmakten centralt.

– Det är många bud i luften och vi har ännu inte kunnat få något klart besked om när personalen kan få gå in i utlandsavtalet. Det är frustrerande för både oss och

arbetsgivaren, säger Bo Christensen.

Hemresor nödvändiga

När det gäller personalens hemresor är frågetecknen ännu fler. Såväl fack och arbetsgivare är överens om att det är en absolut nödvändighet att personalen någon gång under insatsen får komma hem och vila upp sig. Att ligga vid kaj innebär inte någon större avkoppling eller återhämtning för personalen.

– På ett fartyg finns det inte samma möjligheter som på en camp att koppla av. Missförstå mig rätt, det är slitsamt att bo på en camp också, men på ett fartyg bor personalen extremt trångt och har inga som helst möjligheter till egen tid. Därför är det absolut nödvändigt att man ser till att personalen får komma hem någon gång under insatsen.

Frågan om den svenska personalens hem-

Foto: Björn Lundell

Bo Christensen.

resor avgörs dock inte här i Sverige. Ytterst är det den högst ansvarige befälhavaren för EU-insatsen som bestämmer om den svenska styrkan kan avvaras under en tid så personalen kan få åka hem. Enligt Bo Christensen ska frågan tas upp på ett möte i London i närtid och för svenskarna återstår det bara att vänta på besked.

Samförstånd framför konflikt

Även om fack och arbetsgivare ibland kan stå långt ifrån varandra i olika avtalsfrågor upplever Bo Christensen att man har ett bra förhandlingsklimat på arbetsplatsen. Det finns en ömsesidig respekt mellan parterna och de flesta frågor lyckas man lösa i samförstånd.

– Det snurrar på bra här i marinen. Vi har våra egna förbandsavtal som fungerar bra. Därför är båda parter måna om att vårda men också vidareutveckla avtalen. Ingen av oss tjänar på konflikter och vi är rätt bra på att förstå varandra och lösa frågorna i samförstånd.

Björn Lundell

Patria Helicopters AB

Service center: AgustaWestland • Bell Helicopter • Eurocopter • NHI-ICS Service provider

Our Core Business

Life cycle support

Airframes

- Line and Base maintenance
- Fuselage rebuilt and repair, fixture programs

Capability

- Full Customer Service
- Helicopter maintenance & dynamic components overhaul
- Exchange unit programs
- Spare Parts
- Service Support Agreement & PBHR contracts
- Airframe refurbishments and upgrades
- Equipment Integration
- DOA modifications

Components

- Dynamic Components Overhaul
- Hydraulics, Electromechanics and Accessories
- Special Repairs & Blue epoxy recoating

Patria Helicopters - Sales and Customer Support

customersupport@patricia.fi

EASA part 145 - FAA Repair Station
RML Military Approval

När Sverige rusto

Att få mer pang för samma, eller mindre, pengar, den melodin har varit förhärskande i svensk politik sedan försvarsbeslutet 1992. Men även om det kan vara svårt att tro i dagsläget, har Sverige faktiskt rustat upp vid några tillfällen i en inte alltför avlägsen dåtid.

Vid två epoker i vårt lands senare historia har försvaret varit en central politisk fråga. Ett prioriterat ämnesområde som engagerat människorna i samhället. I mitten av 1800-talet påbörjades genomgripande förändringar av vårt försvar. Processen blev, som alltid när det gäller omfattande förändringar, tidsmässigt utdragen. Resultatet var att det svenska försvar som formades under 1800-talets två sista decennier innehöll avgörande kvalitativa och kvantitativa förbättringar, jämfört med situationen kring 1850.

Folket kräver folkarmé

Indelningsverket som skapats under Karl XI hade länge varit moget för avlösning. Soldater och matrosar som huvuddelen av tiden var torpare, vilka inkallades till korta årliga övningar, motsvarade inte tidens krav. Franska revolutionen 1789 och de efterföljande Napoleonkrigen innebar att medborgarna på ett helt annat sätt än tidigare drogs in i statens aktiviteter, också de krigiska. De grundläggande idéerna om rättigheten, men också skyldigheten att delta i landets försvar var då som nu fundamentet i värnpliktstanken. Under 1800-talet införde allt fler europeiska länder allmän värnplikt, vilket var en förutsättning för uppbyggnaden av massarméer vars förutsättning i sin tur byggde på effekterna av industrialismen och kommunikationsutvecklingen.

Mot kasernerna

Konstanten i den svenska hotbilden var Ryssland, vilket hade ett samband med kriget 1808 -1809 då Finland blev ett storfurstendöme under Ryssland. Det senare landets strävan efter territorier som gränsade till öppet hav bidrog starkt till föreställningen om den ryska massarmén som översvämmade den skandinaviska halvön.

De satsningar som gjordes i vårt land på försvaret kring förra sekelskiftet är imponerande. Detta gällde både den kvantitativa

I 11 vadar över Rönneån vid Ljungbyhed. 1890-talet.

och kvalitativa utvecklingen. Stora infrastrukturella satsningar gjordes i samband med att regementena flyttade in från övningshederna och kasererades i städerna. Ett arv som vi i stor utsträckning lever på i dag.

Avgörande beslut för de förbättringar som genomfördes under denna tid togs 1892, 1901 liksom 1914 inför första världskriget, då en ytterligare utbyggnad skedde. I samband med förarbetet till det sistnämnda beslutet önskade statsminister Carl Staaf en tydlig koppling mellan uppgifter och tilldelade resurser, något som i dag kan verka självklart att koppla ihop. Som betydande militära reformatörer under denna tid kan nämnas arméofficerarna Hugo Raab, Gustaf Björlin, Jesper Crusebjörn samt på marin sida bröderna Gustaf och Wilhelm Dyrssen.

Bättre istället för fler

I början av 1930-talet blev det alltmera uppenbart att de effektreduceringar som blivit resultatet av 1925 års försvarsbeslut

krävde omprövning, vilket skedde 1936. Detta försvarsbeslut kan i förhållande till den då aktuella omvärldsutvecklingen, med allt hotfullare tongångar från Tyskland, karakteriseras som för lite och för sent. 1936 års försvarsbeslut innebar inte någon upprustning. Däremot beslutades om ett antal viktiga kvalitativa förbättringar. Fortfarande var dock luftförsvaret för svagt och arméns mekaniseringsgrad helt otillräcklig.

Vid krigsutbrottet 1939 fram till år 1942 genomfördes successiva förbättringar. I 1942 års försvarsbeslut fördubblades krigsorganisationen liksom att omfattande kvalitativa förbättringar beslutades. Som påvisats såväl förr som senare, tog det åtskillig tid att genomföra de beslutade förbättringarna. I huvudsak var de klara några år efter fredsslutet 1945. Två personer som hade en avgörande påverkan på Sveriges allt bättre militära förmåga under denna tid var försvarsministern Per Edvin Sköld och generalen Helge Ljung.

Vad var då den strategiska situation som föranledde dessa beslut? Fram till det tyska

ade upp

Foto: Armémusei arkiv

angreppet på Danmark och Norge den 9:e april 1940 uppfattades hotet vara störst från Ryssland, givet detta lands angrepp på Finland i samband med vinterkriget. Därefter uppstod vad som kan karakteriseras som en tvåfrontssituation. Tyskland i väster och Ryssland i öster. Först efter att Operation Barbarossa, det tyska anfallet mot Ryssland, inletts i juni 1941, blev Tyskland det dominerande hotet.

Betydelsen av personlighet

Så till några närmast konventionella sanningar som gång efter annan visat sig giltiga. För det första är det svårt att historiskt finna någon nation som varit rätt förberedd på ett annalkande krig. Motsatsen är lättare att plocka fram. Därefter handlar det om att små demokratiska stater nästan alltid befinner sig i ett efterhandsläge då det gäller att svara upp med konkreta militära förbättringar gentemot en aktör som är beredd att använda militära maktmedel för att nå politiska mål. Tendensen att inte vilja tro på det man ser är här en utbredd företeelse. Därmed är vi inne på betydelsen av personligheter. Politiska och militära beslutsfattare som ser annalkande faror och har det genomslag som krävs och den handlingskraft som är nödvändig för att vidta erforderliga åtgärder har gång på gång i historien visat sig vara en av det demokratiska samhällets viktigaste tillgångar.

Övlt Tommy Jeppsson

lärare i strategi vid Försvarshögskolan i Finland

RÖS-skyddat säkerhetsskåp
för servrar i skalskyddsklass SS1/ EMP

Säkerhetsskåpet har utvecklats av KAMIC tillsammans med E.A. Rosengrens AB på uppdrag av försvaret. Skåpet är en säkerhetsinvestering för att skydda information på servrar mm från intrång. Välkommen att kontakta oss för mer information!

KAMIC Box 278, 651 07 Karlstad, Tel: 054-57 01 20, www.kamic.se
ROSENGRENS Box 315, 192 30 Sollentuna, Tel: 08 587 677 07, www.rosengrens.se

Besser- wisser!

- Eller kompetent...

Milso är ett tjänsteföretag som erbjuder Teknik-, Lednings- & IT-konsulter till myndigheter och näringsliv. Vi har alltid plats för fler kompetenta medarbetare som kan utveckla vår verksamhet inom försvarsområdet.

Är du en av dem?
- Hör av dig!

Milso AB Wennerbergsgatan 10 112 58 Stockholm www.milso.se

Mats Ekdahl friskar upp minnet inför dagens försvarsdebatt:

Sverige var ett av världens

Kronprins Carl Gustaf gör sin militärtjänst.

Sverige var tidvis det land i världen som satsade mest per capita på försvaret efter USA, Sovjetunionen och Israel. Säkerhets- och försvarsfrågorna genomsyrade det svenska samhället och de enskilda medborgarnas liv under flera årtionden. Det skriver Mats Ekdahl, den siste generaldirektören för det psykologiska försvaret.

Det är väldigt få i dag som vet att Sverige för bara några årtionden sedan var en av världens ledande försvarsmakter och att vi hade ett av de starkaste överbefälhavareämbetena i världen. Sverige var tidvis det land i världen som satsade mest per capita på försvaret efter USA, Sovjetunionen och Israel. Först 1968 beslutade vi att inte skaffa egna svenska kärnvapen (som avancerat industriland hade vi varit kapabla att utveckla taktiska kärnvapen sedan 50-talet).

Det svenska flygvapnet var en potentiell maktfaktor i Europa. Det väckte beundran och våra stridsplan kunde säljas världen över. Under namn som Flygande tunnan och Lansen var de svenska jaktplanen en källa till pojkkärlig nationell stolthet. Sverige hade dessutom ett av världens absolut bästa civilförsvar! Vi hade lagringsprogram och detaljplanläggning av företag och arbetskraft på ett världsunikt sätt, i nära samverkan med näringslivet. Att betecknas som ett

mest militäriserade länder

så kallat K-företag var status. Våra berg-rumsanläggningar för lagring av olja blev världsberömda.

Beredda på allt

All beredskap inriktades på att klara invasionsförsvar i tre riktningar – samtidigt. Vi skulle klara en invasion i Skåne, en i Mellansverige och en i övre Norrland. I det längsta (tills hjälp från väst anlände) skulle vi hindra angriparen från att få fotfäste, och ingenstans skulle vi dra oss tillbaka utan att bjuda på hårt motstånd!

Vi skulle också klara att motståndaren använde taktiska kärnvapen samt gas och biologiska stridsmedel. Befolkningen skulle skyddas mot atomvapenanfall mot större städer genom storskalig utrymning,

enorma skyddsrum och stora landsomfattande civilförsvarsstyrkor. På teckningar i broschyren "Om kriget kommer" ses en svensk familj färdig för utrymning. "Tag med pengar, värdehandlingar, sjukförsäkringsbeskedet och fackföreningsbok", lyder underskriften. Hade den också försetts med ransoneringskort och gasmask skulle i så fall även dessa medtas. En absolut tilltro till "världens modernaste land" andas ur denna och många andra texter från den tiden.

Över hela landet fanns ett mycket stort antal befästningar, ledningscentraler, skyddsrum, oljelager, reservsändningsplatser (för etermedierna), papperslager (för dagstidningarna), ja hela industrianläggningar nergrävda i marken. Sverige kunde liknas vid en schweizerost!

Vårt totalförsvar skulle vara omedelbart insatsberett. Vissa delar av Hemvärnet hade till och med en så kort mobiliseringstid som sex timmar! Så sent som vid 1980-talets början omfattade totalförsvaret 2,8 miljoner människor efter mobilisering. För den manliga delen av befolkningen rådde värnplikten mellan 18 och 47 års ålder. För den civila delen av totalförsvaret motsvarade plikten för kvinnor och män i vissa fall ända upp till 70 år. Reservofficerare återfanns på ett mycket stort antal befästningar inom näringslivet, medierna och den offentliga förvaltningen. Sverige inte bara hade utan var ett militärt-industriellt-förvaltningsmässigt komplex. Att slå vakt om totalförsvaret var synonymt med att slå vakt om svensk alliansfrihet, folkförsvar och ►

Simplifying critical decision making

Unik C2-interoperabilitet till Försvarmakten

Systematic levererar den kompletta lösningen

SYSTEMATIC SITAWARE SYSTEMATIC IRIS

Lednings- och beslutsstödsystemen i Systematics Iris- och SitaWare-suite ger en unik möjlighet att se en och samma läges- och operationsbild genom hela kommandokedjan, från högsta stab ner till enskilt fordon.

Dessutom säkerställer produkterna en unik interoperabilitet vid användning av NATO-standarder vid olika EU-, PFP- och NATO-sammanhang.

Iris- och SitaWare-suite har idag över 100 000 brukare och används i alla de nordiska länderna. I Sverige används dessa system bl.a. i Nordic Battle Group 11.

Läs mer på www.systematic.com

SYSTEMATIC

- demokrati. Kring detta rådde såväl politisk enighet som folkförankring. Det var helt enkelt en angelägenhet för alla.

Imponerande mängd

Även sedan stora ytstridsfartyg, äldre typer av ubåtar och stridsflygplan fasats ut ur organisationen omfattade så sent som vid mitten av 1980-talet den mobiliserade styrkan (liksom tjugo år tidigare) 850 000 man, varav 700 000 i armén som ännu i slutet av 1980-talet omfattade 29 brigader efter mobilisering (närmare 10 divisioner enligt stormakternas sätt att se), en imponerande numerär för en mindre stat. Vårt flygvapen räknades dessutom som det fjärde starkaste i världen. Cykeltolkande infanteri var en svensk specialitet in på 70-talet. Vaksamhet – samhällsanda var viktiga motton som stimulerade till bred delaktighet i de nationella säkerhetsintressena.

Spionberättelser som dem om Frithiof Enbom och Stig Wennerström vävdes in i tidens berättelse om folkhemmet, den svenska modellen och det goda och framåtintriktade samhälle som svenskarna höll på att bygga upp. Enbom framställdes som en slusk som hotade detta mönstersamhälle med bohemeri och slarv, medan Wennerström var en dekadent överste ur den forna överklassen som avslöjades av sin rättskaffens hushållerska, försedd med partibok och allt.

Rakt in i vardagsrummen

När televisionen började introduceras från 1950-talets senare del kom den svenska försvarsmakten att uppleva en verklig guldålder när det gällde populär, positiv behandling i ett medium som började nå in i alla svenskers vardagsrum. Det nya mediet styrdes nämligen i hög grad av möjligheten att skaffa fram rörliga bilder. Alla i förväg kända händelser som var bildmässigt tack samma premierades vid nyhetsurvalet i Aktuellt, den enda kanalens nyhetsprogram. Det gällde såväl de årliga fältjänstövningarna som vapentekniska nyheter och civilförsvaret. Stoffet hade en egen dramatik som den svenska televisionen var ivrig att utnyttja. Kanoner avfyrades och granaternas förmåga att genombryta pansar visades ingående i bild – allt mot bakgrunden av synsättet att förbättrade svenska vapen också innebar förbättrade svenska vapen och möjligheter för den svenska försvarsmakten att bita ifrån sig.

Tillsammans med det närmast permanenta krigshotet fick allt detta naturligtvis

Världens högsta försvarsutgifter 2007

Tyskland slår Ryssland med en och en halv miljard i försvarsutgiftsligan. I topp ligger USA med 547 miljarder dollar. Stormakten leder med 487,3 miljarder över tvåan, Storbritannien. Se de första tio placeringarna i listan nedan. Det hela är hämtat från Sipris svenska översättning av institutets årliga granskning av konflikter, vapenhandel och diverse säkerhetsrelaterade frågor

Rangordning	Militärutgifter (miljarder dollar)	Andel (%) av världens totala militärutgifter
1. USA	547,0	45
2. Storbritan.	59,7	5
3. Kina	58,3	5
4. Frankrike	53,6	4
5. Japan	43,6	4
6. Tyskland	36,9	3
7. Ryssland	35,4	3
8. Saudiarabien	33,8	3
9. Italien	33,1	3
10. Indien	24,2	2

Källa: Sipri yearbook 2008

djupgående, känslomässiga, materiella och organisatoriska konsekvenser. Säkerhets- och försvarsfrågorna kom helt enkelt att genomsyra det svenska samhället och de enskilda medborgarnas liv under flera årtionden. I ett hotande läge kunde ju den vuxne medborgaren inkallas till totalförsvaret med omedelbar verkan, och därmed bryta upp helt från vardagslivet.

Man tänker på Jan Olof Olssons (signaturen Jolo) TV-serie "Någonstans i Sverige" (1974) som ju mer än något annat har präglat den stora publikens bild av en annan beredskap, den välkända från krigsåren 1939-45. Jolo gestaltade precis det som måste ha varit de flesta inkallades främsta upplevelse: den ändlösa väntan, bevakningstjänstens enformiga och händelsefattiga rutiner – och inte minst den ständigt malande oron för dem därhemma.

Våra barn måste få veta

Kunskapen om allt detta är viktig för de unga. Något viktigt att bita i, något som de nog aldrig förr ägnat en tanke (för att ingen berättat det för dem). Det kalla kriget (med dess djupgående säkerhetspolitiska motsättningar) och dess påverkan på oss i Sverige är totalt främmande för den unga generationen. Jag tycker att det är viktigt att berätta om den här tiden, just de årtionden

som kanske bäst sammanfattades i den välkända broschyren Om kriget kommer.

I den kulturhistoriska skildringen av efterkrigstiden och det kalla krigets årtionden intar hoten och de motsvarande försvarsåtgärderna en självklar plats vid sidan av demokratiutveckling, välståndsexplosion och infrastrukturbyggnad. Det är angeläget att se frågorna om säkerhet och försvar i ett brett perspektiv. I den berättelsen ingår också hotbilderna, de grundläggande tankarna kring säkerhet och försvar, alla de organisatoriska och materiella åtgärderna och – inte minst – hur allt detta inverkar på de enskilda medborgarna. Säkerheten och försvaret utgjorde långt in på 1970-talet en central – men i dag fullständigt bortglömd – del av landets totala samhällsmiljö. Det är viktigt att ge våra barn och barnbarn, men också oss själva referensramar och ett allsidigt perspektiv på den här mycket märkbara tiden!

Mats Ekdahl

Mats Ekdahl var den siste generaldirektören (2002-2008) vid det svenska psykologiska försvaret. Före detta journalistprofessor och chefredaktör för Resumé, Tidningen Vi, Läkartidningen och Arbetet.

Texten har tidigare varit publicerad på www.newsmill.se

AT YOUR SIDE **ALL THE WAY**

SAAB ÄR SVERIGES LEDANDE LEVERANTÖR av integrerade supportlösningar.

Våra erbjudanden omfattar ett brett sortiment av tjänster och produkter för kostnadseffektiv support för system och plattformar under hela livscykeln.

Vi erbjuder våra förmågor och kompetenser i Sverige och internationellt till kunder inom försvar, civilt flyg och samhällssäkerhet – överallt där höga krav ställs på funktion och tillgänglighet. ●●●●

SOLUTIONS **SUPPORT SYSTEMS**
KEY STRENGTH **THROUGH-LIFE CONCEPT**
ARENA **WORLDWIDE**

supportsolutions@saabgroup.com

www.saabgroup.com

SAAB

Byline: Anders Sjöden / Forsvarets Bildbyrå

Endast materiel har 48 timmars grundberedskap.

48 timmars grundberedskap avser materiel, inte personal

Officersförbundet får ganska ofta frågor kring vad som gäller när arbetsgivaren vill att personalen skall ha 48 timmars grundberedskap.

Frågan har därför tagits upp med Försvarmakten vid ett avtalsråd. Vid detta tillfälle meddelade Försvarmakten följande:

”...48 timmars grundberedskap avser materiel beredskap. Det finns idag ingen 48 timmars grundberedskap för Försvarmaktsanställd personal”

Ovanstående innebär att om arbetsgivaren vill att personalen ska vara tillgänglig för att snabbt kunna förstärka en insats eller av andra

beredskapsskäl vara tillgängliga så ska personalen, enligt nu gällande avtal, beordras till ställningstjänst eller jour.

Det föreligger ingen skyldighet för en Försvarmaktsanställd att på sin fritid vara tillgänglig på telefon eller på något annat sätt vara beredd kliva in i tjänst. Har däremot den anställde svarat i telefon och arbetsgivare beordrat individen i tjänst, då är man skyldig att fullgöra övertid, enligt avtal. Dock ska arbetsgivaren ta hänsyn till omständigheter som avsaknad av barnomsorg, vistelse på annan ort som inte medger inställelse i tid och liknande omständigheter.

Officersförbundets kollektiva medlemskap i Militärsällskapet upphör

Officersförbundets medlemmar har tidigare varit kollektivt anslutna till Militärsällskapet (Milis). Denna anslutning upphör nu. De som är intresserade av att nyttja militärsällskapets förmåner uppmanas nu att lösa individuellt medlemskap.

Tanken har varit att Militärsällskapet skulle utgöra en samlingspunkt för de officerare som stationerats i Stockholm och utgöra en plats ”där medlemmarna under skämt och allvar, liksom hemma hos sig själva kunna utbyta tankar och åsikter i militära eller andra ämnen” som det sägs i statuterna från 2 januari 1952.

Officersförbundets styrelse har nu beslutat att den kollektiva anslutningen till Milis ska upphöra.

– Styrelsen har fattat beslutet utifrån omtanke om Milis. Sällskapet behöver de ökade intäkter som individuella medlemskap kan ge. Dessutom när vi en förhoppning att ett individuellt löst medlemskap kan ge högre besöksfrekvens på militärsällskapet, säger Lars Fresker ordförande för Officersförbundet.

Sällskapets styrelses ambition är att i Militärsällskapets lokaler bevara något av det bästa från det militära mässlivet runtom i landet.

Medlemmar intresserade av fortsatt medlemskap i Militärsällskapet kan få information via föreningens hemsida www.militarsallskapet.se eller kontakta Sven Öberg på telefon 08-6116092 eller 073-4451879.

Årliga försäkringsbrev upphör!

Alla medlemmar som har tecknat försäkringar via Officersförbundet har under februari månad fått ett försäkringsbrev hemskickat. I brevet finns information om vilka försäkringar medlemmen har. Var noga med att spara detta brev. Inget nytt kommer att skickas ut, om du inte gör några ändringar – tecknar någon ny försäkring eller avslutar någon försäkring. Tidigare skickades ett försäkringsbrev ut en gång om året, men förbundet slutar med det av ekonomiska skäl.

Rapport från Försvarmaktens personalansvarsnämnd

Varnad för olovlig frånvaro

En officer som varit olovligt frånvarande från arbetet får en varning av personalansvarsnämnden. Han har även varit alkoholpåverkad på arbetsplatsen vid ett tillfälle. Officeren genomgår rehabilitering vilket gör att påföljden stannar vid en varning.

Medlem beviljas rättshjälp

Vid sitt möte den 21 januari beslutade förbundsstyrelsen att ge en medlem rättshjälp.

Beslutet togs efter att medlemmen hemställt om rättshjälp. Medlemmen har delgivits misstanke om arbetsmiljöbrott i samband med stridsskjutningen på Utö 20 maj 2008 då en värnpliktig skottsbadades och omkom.

Rättshjälpen kommer att omfatta medlemmens eventuella kostnader för offentlig försvarare vid prövning av ansvar i första instans.

Årsmöte i Officersföreningen för äldre officerare

Torsdagen den 26 mars 2009 håller officersföreningen för äldre officerare, OF Ä, årsmöte. Deltagarna bjuds bland annat på ett föredrag av brigadgeneral Bengt Axelsson.

Årsmötet äger rum ombord på Sjöofficerssällskapets restaurangfartyg "Segelkronan" förtöjd vid Ö Brobänken (öster om Långa raden, på östra sidan av Skeppsholmen) och i Segelsömmarsalen, Skeppsholmsgården.

PROGRAM

1. Kl 15:30 Samling ombord på Segelkronan för kamratlig samvaro.
2. Kl 16:45 Förflyttning till den närbelägna Skeppsholmsgården.
3. Kl 17:00 Årsmötetsförhandlingar.
4. Därefter föredrag av brigadgeneral och vice rektor vid FHS Bengt Axelsson.
Utbildning och vidareutbildning av officerare i Försvarens nya tvåbefälssystem.
5. Kl 19 (ca) Gemensam middag ombord på Segelkronan.

PRIS 295 kr

Anmälan

Anmälan om deltagande skall vara kassören tillhanda senast 12 mars genom inbetalning av 295 kr till OF Ä plusgiro-konto 609010-4.

Glöm inte att notera namn på blanketten.

Är du sent ute går det också bra att ringa/maila till klubbmästaren, Sten Munck af Rosenschöld, tfn 08 612 72 05.

E-post: semu@comhem.se

Varmt välkomna!

Utveckla dig i din yrkesroll!

Försvärshögskolan erbjuder Sveriges samlade kompetens och erfarenhet inom områden som krigsvetenskap, ledarskap, säkerhetspolitik, krishantering och internationellt samarbete.

Hos oss kan du studera statsvetenskap med två olika inriktningar: säkerhetspolitik eller krishantering och internationell samverkan. Hösten 2009 kommer vi även genomföra kurser inom ämnen som asymmetriska hot och terrorism, militärhistoria, folkrätt, ledarskap och militärteknik.

Läs mer om våra kurser och utbildningar på www.fhs.se

Välkommen med din ansökan senast 15 april!

Kritik mot nytecknat avtal

I slutet på förra året tecknade Försvarmakten och Officersförbundet ett försöksavtal som innebär att officerare som går en yrkes- och befattningskurs (YBK) på MSS, LvSS eller ArtSS är undantagna från arbetstidsreglering. Knappt hade avtalet undertecknats förrän berörda medlemmar hörde av sig till kansliet och Officerstidningen (se OT nr 1/09)) och kritiserade den borttagna arbetstidsregleringen.

– **Med facit** i hand kan vi konstatera att detta inte verkar vara ett särskilt uppskattat avtal och att våra medlemmar uppenbarligen vill vara arbetstidsreglerade. Detta måste vi givetvis ta till oss och det kommer givetvis att påverka andra framtida avtalsöverenskommelser, säger Niklas Simson, förhandlingschef på Officersförbundet.

Besökte förband

Under vecka 6 besökte representanter för Officersförbundets kansli några av de berörda skolorna och lyssnade på medlemmarnas synpunkter samt redogjorde för bakgrunden till varför avtalet tecknades.

– Min uppfattning är att medlemmarna uppskattade att vi kom till skolorna och redogjorde för kansliets ställningstaganden. Men grundkritiken kvarstår – man vill vara arbetstidsreglerad under utbildningen, berättar Patrik Larsson.

Bakgrunden till avtalet är att Försvarmakten nyligen uppvaktade förbundet om en uppdatering av den lista över kurser som är undantagna från arbetstidsreglering. Till listan ville arbetsgivaren föra in ett antal yrkes- och befattningskurser för specialistofficerare på MSS. Officersförbundet accepterade detta efter att arbetsgivaren presenterat sina motiv, som bland annat handlade om att utbildningen är en obligatorisk del i specialistofficersutbildningen och av samma karaktär som den taktiska officersutbildningen som varit undantagen från arbetstidsreglering.

Efter denna överenskommelse uppvaktades arbetsgivaren av ArtSS och LvSS som även de ville ha samma undantag för motsvarande kurser. Samtidigt hade man konstaterat att även officerare med taktisk-operativ inriktning deltog på dessa kurser och då dessa var arbetstidsreglerade uppstod svårigheter att planera och förlägga undervisningen. Därför beslöt Officersförbundet och Försvarmakten att komplettera avtalet så att även motsvarande utbildningar på ArtSS och LvSS omfattades av undantaget, samt att undantaget gällde för alla officerare som deltog på dessa kurser.

Misstag vid remissförfarandet

Detta beslut har dock i sin tur lett till kraftiga protester från de officerare med taktisk-operativ inriktning som deltar på dessa kurser och därmed inte heller är arbetstidsreglerade. De anser att förutsättningarna för de två olika officersgrupperna är väsentligt olika. Specialistofficerarna befinner sig i slutet på en grundutbildning, medan kursen för officerarna med taktisk-operativ inriktning mer är att betrakta som en kompetensutveckling under en pågående anställning. Därför är det orimligt att de inte ska vara arbetstidsreglerade, menar kritikerna. De anser också att förbundet centralt förankrat beslutet dåligt och inte pratat med de lokala officersföreningarna.

– Innan vi undertecknade avtalet var vi i kontakt med föreningarna på de skolor som är aktuella. Från dessa fick vi klartecken att skriva under avtalet. Men hade vi kontaktat de berörda elevernas föreningar hade svaret kanske blivit ett annat. Så här i efterhand kan man konstatera att det var ett misstag att inte göra det och det får vi ta på oss, säger Niklas Simson, förhandlingschef på Officersförbundet.

Vad innebär avtalet i praktiken

Undantaget från arbetstidsreglering innebär inte att arbetsgivaren kan förlägga arbetstiden hur som helst eller kräva hur mycket studietid som helst av eleverna. I avtalet

frågar det att kursprogrammet inte ska innehålla, i genomsnitt, mer än 40 timmar schemalagd tid per vecka och att normal skolbunden tid anser vara mellan 08.00-17.00. Kursprogrammet som beskriver upplägg, semester, studiedagar och övrig ledighet ska skickas ut före kursstart till elever och berörda förband.

I avtalet framgår det att undantaget gäller specialistofficerare vid MSS, ArtSS och LvSS samt officerare som deltar på samma kurser som specialistofficerare vid nämnda skolor. Den sistnämnda skrivningen har gett upphov till frågan om detta innebär att alla kurser där det ingår specialistofficerare är undantagna från arbetstidsregleringen. Detta är inte fallet, utan endast de yrkes- och befattningskurser som är tänkta att ingå i den tredje terminen vid specialistofficersutbildningen berörs av undantaget från arbetstidsreglering.

Uppföljning

Officersförbundet kommer under våren att följa upp hur överenskommelsen efterlevs på de olika skolorna. Medlemmarna uppmanas att kontakta sina föreningar med eventuella synpunkter och föreningarna ska i sin tur kontakta kansliet som gör en sammanställning. Avtalet är ett engångsavtal, tecknat för ett tillfälle och ska utvärderas vid årets slut.

För närvarande råder en viss förvirring angående vilka kurser som är arbetstidsreglerade. Kansliet har fått indikationer på att vissa arbetsgivarföreträdare hävdar att även stabsutbildningen är undantagen från arbetstidsreglering. Så är inte fallet. Stabsutbildningen är arbetstidsreglerad och ska planeras enligt gällande arbetstidsavtal. Det är arbetsgivaren som planerar arbetstiden, beordrar övertid och övningsdygn. Eleverna ska rapportera sina arbetstider och yrka på de ersättningar som är en följd av genomförd arbetstid. Om arbetsgivaren inte betalar ut ersättning ska eleverna vända sig till sin officersförening eller företrädare för OFR/O FM vid sitt förband.

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Vi jobbar med samhälls- skydd och beredskap. Vill du vara med?

Vi söker personal till internationella uppdrag för EU och FN.

Läs mer på www.msbmyndigheten.se

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap – MSB – är en ny myndighet som samlar allt arbete med skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar. Vi arbetar med allt från vardagsolyckor till stora katastrofer. MSB ersätter Krisberedskapsmyndigheten, Räddningsverket och Styrelsen för psykologiskt försvar som upphörde vid årsskiftet.

PLATSANNONSERA I OFFICERSTIDNINGEN

25 000 LÄSARE

Foto: Försvarets Bildbyrå

Boka din platsannons
Tel: 08-742 10 08
Epost: info@irmermedia.com

Direktkanalen till beslutsfattare och
inköpare inom bl a;
FMV, FRA, FOI, FortV, MUST,
Pliktverket och Högkvarteret.

Officersförbundet söker vikarierande ombudsman

Med hänsyn till ordinarie ombudsmans sjukskrivning söker vi en vikarierande ombudsman. Vikariatet sträcker sig fram till sista juni, förlängning kan bli aktuellt.

Som ombudsman ska du ta emot och besvara medlemmarnas frågor, besöka medlemmarna på deras arbetsplatser samt ge stöd och service till förbundets lokala föreningar.

Du kommer att arbeta tillsammans med de andra ombudsmännen i arbetet med att ge råd och stöd till Officersföreningarna avseende avtals-, samverkans- och förhandlingsfrågor.

Du som söker ska ha:

Ett starkt engagemang för officerarnas sak
God kännedom om försvaret och officersyrket

Du som söker bör ha

Erfarenhet från personalarbete och/eller fackligt arbete
Erfarenhet från något eller några av områdena arbetsmiljö, jämställdhet, mångfald.

Officersförbundet eftersträvar jämn könsfördelning och värdesätter etnisk och kulturell mångfald.

Vi är idag 17 anställda och har våra lokaler på Sturegatan 15 i Stockholm.
Tillträde snarast.

Ytterligare upplysningar om tjänsten lämnas av förbundsdirektör Peter Löfvendahl.
Fackliga representanter är Conny Jansson, SACO-föreningen respektive Barbro Kristiansson, Unionen.

Samtliga nås på telefon 08-440 83 30, Peter nås även på telefon 070-580 51 07.

Ansökan insändes senast den **16 mars** till:
kansliet@officersforbundet.se

eller

Officersförbundet
Box 5338
102 47 STOCKHOLM

Beslut om anställning kan fattas innan ansökningstiden har gått ut.